

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

REFORMS HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRINGER I BARNELOVEN – TILSYN UNDER SAMVÆR

Reform er et nasjonalt kunnskapssenter for menn og likestilling. Vi er grunnfinansiert med midler fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, og er organisert som en politisk uavhengig stiftelse. Den offentlige støtten til Reform bunner i behovet for en aktør som har i hovedoppgave å integrere gutter og menn i likestillingsarbeidet - som partner, medspiller og ansvarlig part med selvstendige behov.

Reform arbeider bredt med ulike temaer som berører gutter og menn. Sider ved vår virksomhet berører temaet for høringen – beskyttelse av barn fra vold og omsorgssvikt, og foreldre som har et høyt konfliktnivå. Reform driver et tilbud til menn, deriblant fedre, som har et sinne- eller voldsproblem. Reform har også lang erfaring med å støtte menn og fedre utsatt for partnervold. Spesielt gjennom vår hjelpetelefon, Mannstelefonen, har vi kontakt med fedre som står i en fastlåst situasjon med mor om omsorgen for barn.

Generelt om endringsforslaget

Reform – ressursenter for menn støtter intensjonen bak endringsforslagene om å styrke barneperspektivet og å øke barns medvirkning. Formålene og innholdet med de to hovedformene for nivåinndelt tilsyn ser vi på som nyttige for å ivareta barns behov i forhold til samvær med foreldre.

Imidlertid reagerer vi på at foreldres voldsbruk blir ubalansert fremstilt. Høringsnotatet bygger etter vårt syn opp under en fordom om at det bare er menn som er voldelige, og som barn trenger beskyttelse mot. Slik sett kan notatet bidra til at annen vold mot barn «går under radaren».

Ubalansert fremstilling av foreldres voldsbruk

Høringsnotatet preges av en ensidig beskrivelse av fedre som utøverne av vold i familien. Ensidigheten kan bidra til bredere mistenkeliggjøring av menn som foreldre, særlig de fedrene som er i konflikt med mor om omsorgen for barn etter samlivsbrudd.

Reform frykter at konsekvensene av en ubalansert fremstilling av voldsbruken hos foreldre vil medføre at barn som lever i familier med vold ikke fanges opp av hjelpeapparatet og retten.

En gjennomgang av høringsbrevet og det underliggende kunnskapsgrunnlaget viser at vold i familien der far er voldsutøver blir vektlagt. En slik ubalansert fremstilling gjør

oss bekymret for at barn som lever i familier der mor eller begge foreldene utøver vold, ikke vil bli fanget opp av hjelpeapparatet og/eller retten og dermed vokse opp under voldelige forhold.

Hvordan fremstillingen er ubalansert

Høringsskrivet er i noen grad kjønnsnøytral. Foreldrene omtales som ”forelder”, ”foreldre” eller ”omsorgsperson”. Imidlertid inneholder høringsskrivet eksempler. Noen av eksemplene handler om vold i familien, og der blir far fremstilt som voldsutøver og mor som voldsutsatt.

Prosjektet og boken ”Barn som lever med vold i familien” er viet mye omtale i høringsskrivet. Forfatterne av boken skriver:

”Boken har et hovedfokus på vold fra menn og fedre. Dette er en konsekvens av at det er på dette området forfatterne av boken har sine hovederfaringer. Det betyr på ingen måte at vi underkjenner at kvinner utøver vold mot barn og mot partnere...” (Heltne, Steinsvåg 2011:18).

Hva forskningen sier om vold i familien

I 2007 gjennomførte NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) en undersøkelse om barn og unges erfaring med vold og overgrep (Mossige, Stefansen 2007). Hovedfunnene i undersøkelsen viser:

- 20 prosent har opplevd minst en fysisk krenkelse fra mor, 14 prosent har opplevd minst en form for fysisk krenkelse fra far (2007:53).
- 19 prosent av ungdommene oppga milde fysiske krenkelser fra mor, 13 prosent fra far. 3 prosent oppga grove fysiske krenkelser fra mor, og 3 prosent fra far (2007:54).
- Når det gjelder spørsmål om vold som medførte skader, merker og/eller smerter og/eller behov for legehjelp, oppga 3,7 prosent av ungdommene at mor hadde utøvet slik vold, 4,4 prosent oppga at far hadde utøvet slik vold, og 1,3 prosent av ungdommene oppga at både mot og far hadde utøvet slik vold (2007:57).
- 9 prosent av ungdommene oppga å ha vært vitne til mild/grov vold mot mor, 4 prosent oppga å ha vært vitne til mild/grov vold mot far. Av de som hadde vært vitne til vold mot mor eller far, oppga majoriteten at volden ble utøvet av hhv far/stefar eller mor/stemor (2007:81).

Forskning om omfanget av vold i familien viser at barn kan bli utsatt for vold fra mor, far eller begge. Forskningen viser også at barn kan være vitne til partnervold mot mor, far eller begge (gjensidig partnervold). Når høringsnotatet, underliggende kunnskapsgrunnlag og annen faglitteratur ensidig presenterer fedre som voldsutøvere gir dette en ubalansert fremstilling av volden. Når kunnskapen som formidles er ubalansert fremstilt, vil den også bli ubalansert forstått av de som mottar den, som for eksempel ansatte i familievernet, barnevernet, sakkyndige og retten for øvrig. Dette kan føre til at vurderinger og avgjørelser tas på uriktig grunnlag, som igjen kan føre til at barn kan dømmes til å bo sammen med en voldelig mor.

Reform ser det som viktig at BLD er bevisst på å rette opp denne ubalanserte fremstillingen i øvrige forarbeider og veiledere til lovteksten.

Forfatterne av boken "Barn som lever med vold i familien" skriver at "Kvinner som utøver vold, og konsekvensene av dette, er et tema som bør få mer oppmerksomhet og bli gjenstand for mer forskning og kunnskapsoppbygging (Sogn & Hjemdal, 2009, Molin & Hartmann, 1999)" (Heltne, Steinsvåg 2011:18). Dette er et forslag Reform støtter. Imidlertid har dessverre slik forskning og kunnskapsoppbygging uteblitt.

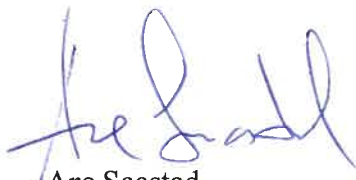
Om domstolens adgang til å sette andre vilkår for samvær - sinnemestring

I høringsnotatet foreslås det at domstolen gis adgang til å stille vilkår for samvær knyttet til forhold som ruskontroll, sinnemestring osv. Reform har siden 2003 gjennomført sinnemestringstilbud til menn som utøver vold ifm. usunn måte å mestre sinne på. Vi har gjennom årene erfart at klientenes motivasjon til atferdsendring er vesentlig for at endring skal finne sted. Noen av våre klienter har ikke fått til endring i den grad som er ønskelig. Mange av dem har følt seg presset til deltakelse på våre tilbud. Uttalelser som "Når jeg har fullført kurset får jeg se barna mine igjen" er ikke uvanlige. De tyder på at noen gjennomfører et sinnemestringskurs ikke primært for å endre atferd, men for å tilfredsstille et krav for å få samvær med barna.

Reform mener sinnemestringsterapi er vesentlig for å få til endring for de klientene som sliter med usunn sinnemestring. Imidlertid vil vi advare mot å tro at gjennomført terapi er garanti for atferdsendring. Vilkår for samvær må derfor ikke være gjennomført terapi, men atferdsendring. Denne må kunne dokumenteres over tid. En måte å gjøre dette på, er å obligatorisk innhente informasjon fra både deltaker og partner etter gjennomført terapi på fars/mors sinnemestring.

Reform foreslår at informasjonen innhentes ved avsluttet terapi, samt 3, 6, 12 og 24 måneder etter avsluttet terapi. Innhenting av informasjon fra terapeuter eller andre som har hatt en terapeutisk relasjon til personen med sinnemestrings- og/eller voldsproblematikk bør også inngå i dette.

Oslo, 20. september 2012

Are Saastad
daglig leder

Reform – ressursenter for menn

Referanseliste:

U. Heltne og P. Ø. Steinsvåg (red) (2011). *Barn som lever med vold i familien*. Grunnlag for beskyttelse og hjelp. Oslo: Universitetsforlaget.

S. Mossige, K. Stefansen (red) (2007). *Vold og overgrep mot barn og unge*. En selvrporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).